

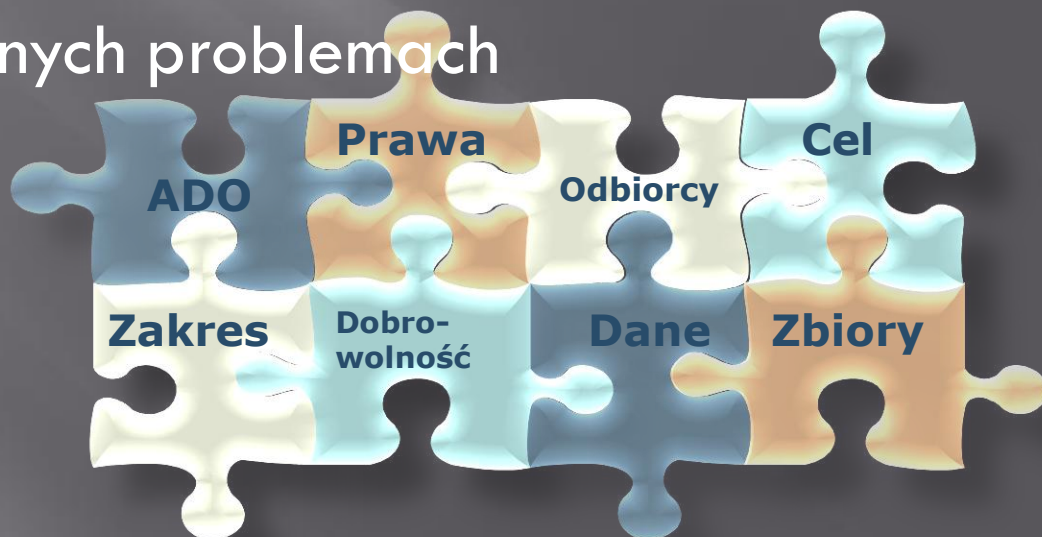
PRZETWARZANIE DANYCH OSOBYCH

Obowiązek informacyjny

proInfoSec
Jarosław Żabówka
proinfosec@odoradca.pl

W trakcie prezentacji będziemy mówić o:

- ▣ Obowiązkach informacyjnych wynikających z ustawy o ochronie danych osobowych
- ▣ Znaczeniu obowiązku informacyjnego
- ▣ Przykładowych rozwiązaniach i nierozwiązywalnych problemach

Agenda

- ▣ Czas prezentacji to około 30 minut
- ▣ Zachęcam do dyskusji, dzielenia się wiedzą i proponowania rozwiązań problemów, które uznałem za nierozwiązywalne
- ▣ Osoby chcące się zabrać głos za pośrednictwem kamery i mikrofonu, prosimy o zgłaszanie się do Moderатора w okienku czatu

Znaczenie obowiązku informacyjnego

- ▣ Podstawowym obowiązkiem administratora danych wobec osoby której dane administrator przetwarza, jest konieczność poinformowania jej o tym fakcie.
Jest to warunek niezbędny, by osoba mogła skorzystać z przysługujących jej praw.
- ▣ W sprawozdaniu z roku 2002 GIODO stwierdził:
 - „[niedopełnienie obowiązku informacyjnego] utrudniało, a nawet uniemożliwiało wykonywanie przez osobę, której dane są przetwarzane, uprawnień, wynikających z ustawy o ochronie danych osobowych w zakresie kontroli przetwarzania danych. (...) obowiązek informacyjny jest jednym z podstawowych obowiązków, jakie ustawa o ochronie danych osobowych nakłada na administratora danych. Jego terminowe wypełnienie gwarantuje, że osoba, której dane dotyczą, uzyska wyczerpującą informację dotyczącą przetwarzania jej danych osobowych, co w konsekwencji umożliwia jej ewentualne skorzystanie z uprawnień wynikających z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych i efektywną kontrolę procesu przetwarzania jej danych osobowych.”

Ustawa o ochronie danych osobowych

Ustawa nakłada na administratorów danych szereg obowiązków informacyjnych, mających zagwarantować osobom których dane przetwarzamy możliwość skorzystania z ich praw.

- ▣ Obowiązki informacyjne na etapie zbierania danych
- ▣ Obowiązek informacyjny na żądanie osoby
- ▣ Obowiązek względem innych administratorów

Prawa do otrzymania tych informacji osoba nie może się zrzec.

Zbieranie danych

- ▣ Ustawa rozróżnia dwie grupy przepisów regulujących obowiązki informacyjny w momencie zbierania danych:
 - Zbieranie danych od osoby, której one dotyczą (art. 24 ustawy),
 - Zbierane są z innych (pośrednich) źródeł (art. 25 ustawy).
- ▣ O zbieraniu danych mówimy również w sytuacji gdy osoba której dane dotyczą, przekaze je administratorowi z własnej inicjatywy (choć niektórzy uważają inaczej...).
- ▣ O zbieraniu danych mówimy już w momencie wejścia w ich posiadanie, a nie dopiero w momencie ich włączenia do zbioru.

Zbieranie danych od osoby której one dotyczą

- ▣ Art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, w wypadku zbierania danych osobowych od osoby, której one dotyczą, administrator danych jest obowiązany poinformować tę osobę o:
 - adresie swojej siedziby i pełnej nazwie, a w przypadku gdy administratorem danych jest osoba fizyczna - o miejscu swojego zamieszkania oraz imieniu i nazwisku,
Informacje to podajemy w sposób umożliwiający osobie kontakt z administratorem i dochodzenie swoich praw
 - celu zbierania danych,
 - o znanych mu w czasie udzielania informacji lub przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych,
 - prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania,
 - dobrowolności albo obowiązku podania danych, a jeżeli taki obowiązek istnieje, o jego podstawie prawnej.

Kiedy informować gdy dane zbieramy bezpośrednio od osoby?

- ▣ Obowiązek informacyjny w wypadku zbierania danych bezpośrednio od osoby której one dotyczą, winien być wykonany w momencie zbierania danych (np. w chwili podpisywania umowy lub wypełniania ankiety).
- ▣ Wymagane informacje administrator musi przekazać z własnej inicjatywy – nie na żądanie osoby.
- ▣ Problem: jak dopełnić obowiązku, w sytuacji gdy osoba przekazuje nam dane z własnej inicjatywy?

Kiedy obowiązek nas nie dotyczy?

- ▣ Jeżeli zbieramy dane bezpośrednio od osoby, obowiązek nas nie dotyczy gdy:
 - przepis innej ustawy zezwala na przetwarzanie danych bez ujawniania faktycznego celu ich zbierania,
inna ustawa musi o tym mówić wprost – przykładowo, w odniesieniu do obowiązku informacyjnego z art. 25, zwolnienie takie w odniesieniu do zakładu ubezpieczeń zostało określone w art. 24 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej
 - osoba, której dane dotyczą, posiada już informacje, o których mowa w ust. 1.
przykładowo osoba kontaktuje się z administratorem po raz kolejny w tej samej sprawie – administrator może przyjąć, że osoba ta posiada już wymagane informacje.

Zbieramy dane od innej osoby

- ▣ Art. 25 ustawy o ochronie danych osobowych nakazuje, w przypadku zbierania danych osobowych nie od osoby, której one dotyczą, administrator jest obowiązany poinformować tę osobę, o:
 - adresie swojej siedziby i pełnej nazwie, a w przypadku gdy administratorem danych jest osoba fizyczna - o miejscu swojego zamieszkania oraz imieniu i nazwisku,
 - celu i zakresie zbierania danych, a w szczególności o odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych,
 - źródle danych,

Zbieramy dane od innej osoby

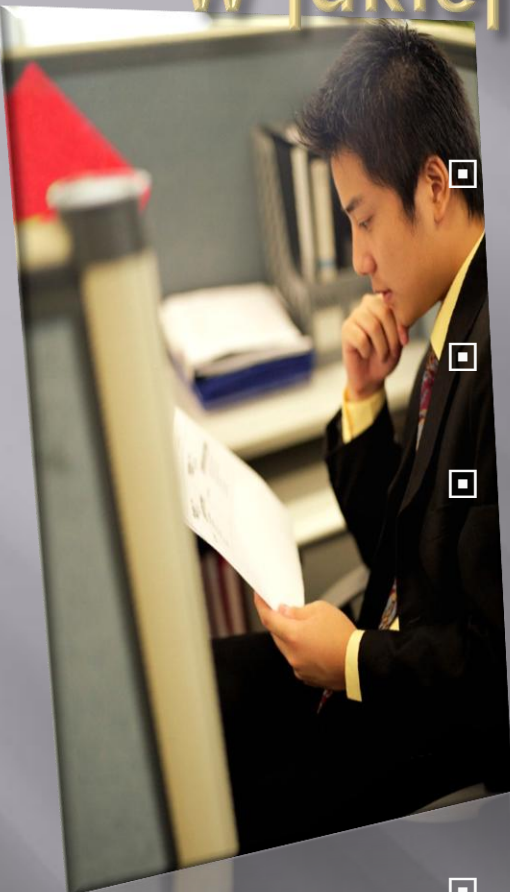
- prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania,
- o prawie wniesienia pisemnego, umotywowanego żądania zaprzestania przetwarzania jej danych ze względu na jej szczególną sytuację oraz wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania jej danych, gdy administrator danych zamierza je przetwarzać w celach marketingowych lub wobec przekazywania jej danych osobowych innemu administratorowi; uprawnienia te przysługują wyłącznie w sytuacji, gdy administrator przetwarza dane na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy, a więc, gdy przetwarzanie jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego oraz, gdy jest niezbędne do wypełnienia usprawiedliwionych celów administratorów danych, o których mowa w art. 3 ust. 2, lub osób trzecich, którym są przekazywane te dane - a przetwarzanie danych nie narusza praw i wolności osoby, której one dotyczą.

Kiedy informować, gdy dane zbieramy nie bezpośrednio od osoby?

- ▣ W przypadku zbierania danych nie od osoby, której one dotyczą, administrator jest obowiązany udzielić wymaganych informacji (z własnej inicjatywy) bezpośrednio po utrwaleniu zebranych danych.
- ▣ Obowiązek jesteśmy zobowiązani spełnić również gdy zbieramy dane ze źródeł ogólnodostępnych oraz gdy dane zamierzamy wykorzystać tylko jednorazowo.
- ▣ Nie musimy na podstawie tego art. informować jakie dane przetwarzamy (ale będziemy musieli o tym poinformować na żądanie osoby).
- ▣ Obowiązek nie dotyczy podmiotów publicznych, realizujących zadania określone w przepisach prawa
- ▣ Nie musimy spełniać obowiązku również gdy:
 - dane te są niezbędne do badań naukowych, dydaktycznych, historycznych, statystycznych lub badania opinii publicznej,
 - ich przetwarzanie nie narusza praw lub wolności osoby, której dane dotyczą,
 - spełnienie wymagań określonych w ust. 1 wymagałoby nadmiernych nakładów lub zagrażałoby realizacji celów badania

Jednak powyższe warunki muszą być spełnione jednocześnie.

W jakiej formie dopełnić obowiązku?

- ▣ Ustawa o ochronie danych osobowych nie przewiduje szczególnej formy spełnienia obowiązku informacyjnego.
- ▣ Obowiązek informacyjny, może być spełniony przez administratora danych nawet ustnie (telefonicznie).
- ▣ Dla celów dowodowych, warto by klauzula spełniająca taki obowiązek znajdowała się np. na formularzu ze zgodą osoby na przetwarzanie jej danych osobowych (zarówno papierowym jak i elektronicznym). W wypadku spełniania obowiązku informacyjnego przez telefon, rozważyć można rejestrowanie rozmowy.
- ▣ Pamiętajmy, że to na administratora danych spada obowiązek udowodnienia, że przekazał wymagane informacje.

W jakiej formie dopełnić obowiązku?

- ▣ Informacja musi być skierowana bezpośrednio do osoby której dane przetwarzamy (ale może to być np. grupa osób).
- ▣ Nie możemy spełniać obowiązku informacyjnego poprzez wywieszenie informacji na tablicy ogłoszeń lub wykupienie ogłoszenia w prasie.
- ▣ Wybrana forma musi gwarantować, że osoba otrzyma informacje (musi być skuteczna).
- ▣ Przekazując informacje osobom niepełnoletnim, należy dostosować formę przekazu tak by mogły one zrozumieć przekazywane dane i w każdym wypadku należy, niezależnie, przekazać informacje przedstawicielowi
- ▣ Informacja musi być dostosowana do stopnia rozwoju intelektualnego osoby, do której jest kierowana.

Przykład – kupujemy bazę danych

- ▣ Kupno bazy danych nie zwalnia nas z obowiązku dopełnienia obowiązku informacyjnego.
- ▣ Kupując bazę 100 tyś. potencjalnych klientów, weź pod uwagę, że każdego z nich będziesz musiał poinformować o tym, że przetwarzasz jego dane (bezpośrednio po utrwaleniu tych danych).
- ▣ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w Warszawie z 2004-01-22, II SA 2665/02:
 - *W przypadku uzyskania bazy danych w drodze umowy cywilnoprawnej, jej nabywcę obciąża obowiązek informacyjny z art. 25 ustawy o ochronie danych osobowych. W zakresie tego obowiązku powinien poinformować osoby, których dane dotyczą m.in. O źródle danych, które oznacza pochodzenie danych, tj. zarówno o podmiocie, od którego dane uzyskano, jak i podstawę ich pozyskania. W przypadku wskazania podmiotów, od których uzyskano dane ich indywidualizacja winna nastąpić poprzez podanie imienia i nazwiska bądź pełnej nazwy oraz adresu czy siedziby.*

Legalność przetwarzania danych

- ▣ Istnieje spór co do tego, czy dopełnienie obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 24 i art. 25 ustawy czyni przetwarzanie danych nielegalnym.
- ▣ Nie ma jednak wątpliwości, że
 - przetwarzanie takie będzie nielegalne, jeżeli przetwarzamy w oparciu o zgodę
 - naruszamy podstawowe prawa osoby i narażamy się na konsekwencje określone w ustawie

A zgoda nie wystarczy?

- ▣ Zgoda nie może mieć charakteru abstrakcyjnego, nie może dotyczyć przetwarzania danych w ogóle.
- ▣ Otrzymanie wiadomości wskazanych w art. 24 i art. 25 ustawy o ochronie danych osobowych przez osobę, której dane dotyczą, jest warunkiem skuteczności jej zgody na przetwarzanie danych osobowych
- ▣ Art. 2 lit h dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych (nr 95/46/WE) mówi, że zgoda na przetwarzanie danych oznacza: „konkretne i świadome, dobrowolne wskazanie przez osobę, której dane dotyczą na to, że wyraża przyzwolenie na przetwarzanie jej danych osobowych”.
- ▣ Z pewnością, nie spełnia tych wymogów, formułka zgody wymagana przez niektórych pracodawców, na przesyłanych im CV. Tym bardziej, że czasami nawet nie wiadomo komu to CV wysyłamy....

Na żądanie

- ▣ Niezależnie od obowiązku informowania osób podczas lub bezpośrednio po zebraniu ich danych, istnieje obowiązek udzielenia informacji osobie na jej żądanie (art. 32 uodo)
 - *Art. 32. 1. Każdej osobie przysługuje prawo do kontroli przetwarzania danych, które jej dotyczą, zawartych w zbiorach danych, a zwłaszcza prawo do:*
 - 1) uzyskania wyczerpującej informacji, czy taki zbiór istnieje, oraz do ustalenia administratora danych, adresu jego siedziby i pełnej nazwy, a w przypadku gdy administratorem danych jest osoba fizyczna - jej miejsca zamieszkania oraz imienia i nazwiska,*
 - 2) uzyskania informacji o celu, zakresie i sposobie przetwarzania danych zawartych w takim zbiorze,*
 - 3) uzyskania informacji, od kiedy przetwarza się w zbiorze dane jej dotyczące, oraz podania w powszechnie zrozumiałej formie treści tych danych,*
 - 4) uzyskania informacji o źródle, z którego pochodzą dane jej dotyczące, chyba że administrator danych jest zobowiązany do zachowania w tym zakresie w tajemnicy informacji niejawnych lub zachowania tajemnicy zawodowej,*
 - 5) uzyskania informacji o sposobie udostępniania danych, a w szczególności informacji o odbiorcach lub kategoriach odbiorców, którym dane te są udostępniane,*
 - 5a) uzyskania informacji o przesłankach podjęcia rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 26a ust. 2,*
 - (...)*

Na żądanie (2)

- ▣ Przepis implementuje w prawie polskim art. 12 Dyrektywy 95/46/WE. - jego treścią jest zobowiązanie państw członkowskich UE, aby zapewniły każdej osobie, której dane dotyczą, prawo do dostępu do określonych informacji
- ▣ Wątpliwość: Czy osobie przysługuje prawo do kontroli jedynie danych przetwarzanych w zbiorach?

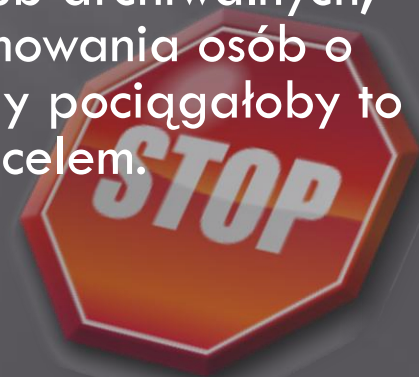

Na żądanie (3)

- ▣ Art. 33 zobowiązuje administratora danych do udzielenia powyższych informacji w ciągu 30 dni od daty otrzymania wniosku.
- ▣ Katalog informacji z art. 32 jest otwarty i szczególnych sytuacjach administrator może być zobowiązany do udzielenia dodatkowych informacji.
- ▣ Osoba może korzystać z tego prawa nie częściej niż raz na 6 miesięcy.
- ▣ Osoba może mieć jednak dodatkowe prawa na podstawie innych aktów prawnych, np. prawo dostępu do akt sprawy w której jest stroną na podstawie KPA.
- ▣ Informacje należy dostarczyć w formie zrozumiałej, dostosowanej dla konkretnej osoby.
- ▣ Na piśmie informacji udzielamy jedynie na wniosek.

Kiedy informacji nie udzielamy?

- ▣ Art. 34. Administrator danych odmawia osobie, której dane dotyczą, udzielenia informacji, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt 1-5a, jeżeli spowodowałoby to:
 - 1) ujawnienie wiadomości zawierających informacje niejawne,
 - 2) zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa, życia i zdrowia ludzi lub bezpieczeństwa i porządku publicznego,
 - 3) zagrożenie dla podstawowego interesu gospodarczego lub finansowego państwa,
 - 4) istotne naruszenie dóbr osobistych osób, których dane dotyczą, lub innych osób.
- ▣ Art. 32 ust. 4. Jeżeli dane są przetwarzane dla celów naukowych, dydaktycznych, historycznych, statystycznych lub archiwalnych, administrator danych może odstąpić od informowania osób o przetwarzaniu ich danych w przypadkach, gdy pociągałoby to za sobą nakłady niewspółmierne z zamierzonym celem.

Najczęstsze grzechy...

- ▣ Obowiązku informacyjnego należy dopełnić względem pracowników!
- ▣ CV nie zawierające klauzuli o ochronie danych nie będą brane pod uwagę 😊😊
- ▣ Nie zapominajmy o monitoringu.
- ▣ Nie informujemy o danych otrzymanych od innego administratora.
- ▣ Dzwoni do nas sprzedawca i na nasze pytanie odpowiada, że nasze dane ma ze źródeł ogólnodostępnych.

Odpowiedzialność

Art. 54. Kto administrując zbiorem danych nie dopełnia obowiązku poinformowania osoby, której dane dotyczą, o jej prawach lub przekazania tej osobie informacji umożliwiających korzystanie z praw przyznanych jej w niniejszej ustawie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

- ▣ Nie popełnia tego przestępstwa ten, kto działa nieumyślnie,
- ▣ Nie popełnia tego przestępstwa ten kto, nie informuje o o celu zbierania danych, o odbiorcach danych oraz o dobrowolności albo obowiązku podania danych
- ▣ Nie ma znaczenia, kto w praktyce wykonuje czynności związane ze zbieraniem danych – odpowiedzialność będzie ponosił administrator danych.

Informowanie innych administratorów

- ▣ Art. 35 ust. 3. Administrator danych jest obowiązany poinformować bez zbędnej zwłoki innych administratorów, którym udostępnił zbiór danych, o dokonanym uaktualnieniu lub sprostowaniu danych.

Administrator danych dysponuje wiedzą o odbiorcach danych, dlatego spełnienie tego obowiązku nie powinno stanowić dla niego problemu.

Nowelizacja

- ▣ Ostatnia nowelizacja ustawy dotyczyła m.in. Art. 33 ust. 1 – polegał on na wykreśleniu katalogu informacji jakich administrator był zobowiązany udzielić na wniosek osoby których one dotyczyły. Katalog ten pokrywał się z tym, jaki wymieniony jest w art. 32 ust. 1 pkt 1-5a. Tym samym zakończyły się teoretyczne rozważania czym różnią się te katalogi...

Orzecznictwo

- ▣ Orzecznictwo dotyczące problemów związanych obowiązkiem informacyjnym jest wyjątkowo bogate. Lektura decyzji Generalnego Inspektora skłania do wniosku, że jego inspektorzy są na te zagadnienia wyjątkowo uczuleni.
- ▣ Początkowa lektura obowiązkowa:
 - <http://www.giodo.gov.pl/321/i/pl/>
 - <http://www.giodo.gov.pl/309/i/pl/>

Bardzo dziękujemy za uwagę
i zapraszamy do dyskusji.